

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio sexta. Vtrum Christus principalius venerit ad redimendum homines
ab originali peccato, ita vt illo deficiente non esset venturus Redemptor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

misericordiam suam, ceteraq; attributa in hoc mysterio.

Iuxta has ergo duas assertiones sic expofitas, & conciliantur aliquo modo opinionēs, & accommodantur recte omnes congruentiæ, quas discipuli Dicitur Thomæ, & Scoti pro suis opinionibus afferunt, illis contententibus fuisse congruentius Deum non incarnari, nisi oblata occasione peccati, ne videatur Verbum quasi in ordinem creaturarum redigi, si solum propter vniuersi perfectionem, & non propter Patris iniuriam vindicandam, coniungeretur creatæ naturæ; his vero è contradicentibus non minus esse liberalitatis, ac misericordiar opus exaltare innocentem naturam, quâ iacentem subleuare. Illud enim primum verum est, supposita occasione peccati, & præscientia conditionata illius: quia posita congruentissimum fuit permittere peccatum, quod esset occasio tanta mysteria operandi: quo sensu potest intelligi dictum illud: *O vere necessarium Ade peccatum, quod Christi sanguine deletum est*. Postremum autem verum esset, si occasio peccati nullo modo esset offerenda: quia ut bonitas se communitur sufficienti ratione & oportunitate contenta est: quando maior necessitas non occurrit. Nec propterea Verbum in ordinem creaturarum redigitur, sed ipsum potius creaturam suam supra omnem ordinem exaltat.

Vltimo, facile ex dictis expeditur potest alter sensus questionis omnino conditionatus, scilicet, si supponamus, cessante peccato, Deum non fuisse incarnandum ex vi præsentis decreti, iuxta sententiam asserentem, hanc prædestinationem nunc factam esse, post permissionem peccati, & præcise in remedium eius: an (inquam) hoc posito, credendum nihilominus sit, deficiente peccato, Deum fuisse incarnandum, ex alio decreto, & voluntate, quam tunc haberet: hoc enim modo videtur affirmare hanc sententiam Albert. in 3. d. 20. artic. 4. propter congruentiam, quæ in ipso mysterio inueniuntur, ut propter se fieri posset, non existente peccato. Alij vero autores, ut Ricardus Maior, & Gabriel, qui hoc sensu questionem disputant, dubiam illam relinquunt: quia cum, non obstantibus quibusunque congruentiis, totum sit positum in DEI libertate, nullus potest definire, quid ipse esset factururus. Quis enim cognouit sensum eius? & reuera ita est. Quamquam alij autores dicere possint, quamuis de futuro actu libero non possimus habere certam cognitionem, posse tamen habere probabilem coniecturam, supposita conditione operantis, & ratione obiecti, & aliis circumstantiis. Quicquid ergo in hoc sensu questionis dicatur, nihil refert: quia facta illa suppositione, res est omnino incerta. Si tamen coniectura vti licet, & Deus non habuit nunc de facto absolutam voluntatem faciendi Incarnationem, nisi post prævisam occasionem peccati, potius hinc coniectari licet, non habuisse animum illud facienti non oblata illa occasione. Quia cum mysterium sit per se excellentissimum, si in omni euentu illud esset factururus, non expectaret peccati præuisionem, ad illud prædefinendum.

SECTIO VI.

Virum Christum principaliter venerit ad redimendum homines ab originali peccato, ita vt, illo deficiente, non esset venturus Redemptor.

Suppositis his, quæ in superioribus dicta sunt, hæc questio præcipue habet locum de Incarnatione in carne passibili, & ad exhibendum hominibus beneficium redemptionis. Nam de Incarnatione secundum se iam dictum est, absolute loquendo fuisse futuram, etiam si peccatum non fuisset, quamquam de facto, prout res gestæ sunt, habuerit connexionem cum peccato. Explicandum ergo superest, cum quo peccato illam habuerit, an

cum originali, an cum actuali. Et primo suppono, Christum venisse, ut nos redimeret ab utroque, & ab omni peccato, originali, actuali siue mortali, siue veniali: quod supra artic. 2. satis probatum est ex Scripturis, & Patribus, & ex perfecto munere Redemptoris, qui venit, ut nos ab omni iniquitate mundaret, & faceret sibi populum acceptabilem, & non habentem maculam, neque rugam, ut dicitur ad Tit. 2. & ad Ephes. 5. & ita per sacramenta ab hoc Redemptore instituta omnia peccata tolluntur in sanguine eius.

Secundo suppono, per se, ac principaliter, venisse Christum, propter tollendum peccatum, tam originale, quam actuale: quia & Deus ipse in totum hunc finem ordinavit hoc mysterium, & Christus ipse cum merebatur, & satisfacerebat, per se & directe in utrumque dirigebat suas actiones. Vnde in Concilio Tolerano. VI. capit. 1. sic dicitur. *Ex butyribus diuinitatis personam solum filium fatemur ad redemptionem humani generis propter culpam debitam, quæ per inobedientiam Ade originaliter, & nostro libero arbitrio contraxeramus, resoluenda à secreto Patris arcano produsse.*

Tertio suppono, principaliter ordinatam esse Christi redemptionem in remedium originalis peccati, ut docuit Diuus Thomas, artic. 4. & opusc. 10. D. Thomæ artic. 28. & opusc. 11. artic. 23. & sumitur ex omnibus adductis articulo 2. dubit. 2. & 3. & ex dictis in hac disputatione dubit. 2. opinione 1. & confirmari potest ex Scriptura, ad Romanos 5. 1. ad Corinthios 15. ubi Christus opponitur Ade, ut Redemptor totius naturæ, corruptiori eiusdem. Sicut per vnum hominem peccatum intravit in mundum, & cetera. & ideo fortasse Ioannis primo, quasi per antonomasiam dixit Ioannes, *Eccce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi*: ut in Græco legitur, & vertunt Biblia Complutensis, & ex Græcis legit Irenæus, lib. 3. capit. 11. & Theophrastus super Ioannem, & indicat Origenes, homilia 10. in Num. quamuis in 24. in plurali legatur, si Latinæ versionis fides adhibenda est. Ex Latinis vero in singulari etiam legit Cyprianus, libro de duplici martyrio: & Augustinus lib. 12. contra Faustum, ca. 30. Et quamuis cum vulgata & alijs Patribus communiter in plurali legamus: idem potest retineri sensus, quatenus peccatum originale in virtute & radice continet omnia peccata: propter quod dicebat Dauid Psalmo quinquagesimo: *Eccce in iniquitatibus conceptus sum.*

Denique hanc veritatem late confirmat Caius Papa, epistola ad Felicem Episcopum, & Leo Papa, epist. 82. ad Palestinos Episcopos. 3. & epist. 97. ad Leonem August. capituli. 2. Ratione hoc probat Diuus Thomas, ex hoc, quod peccatum originale inficit totam naturam, non autem actuale: quæ est bona congruentia, quamuis non omnino conuincere videatur: quia licet non necessario, & per modum naturæ diffundatur in totam naturam actuale, sicut originale, tamen re ipsa fere totam illam infesturum erat, & quamuis hoc sit per accidens, considerata propensione rationalis naturæ, & libertate eius, tamen moraliter est quasi per se, supposita corruptione naturæ: quia infallibiliter in pluribus sequitur, & aliunde peccata actualia sunt multo plura, & grauiora: remedium autem peccati adhiberi debuit, prout moraliter & in re ipsa peccatum inest, siue per se, siue per accidens eueniat. Et ideo addendum est, peccatum originale ita esse malum commune totius naturæ, ut sit quasi radix, & fons omnium actualium, non solum quia auerit hominem à Deo, sed etiam quia priuat hominem originali iustitia, & relinquit hominem inordinatum, & suis affectibus subiectum, & priuatum, quantum est ex merito talis peccati, omnibus auxiliis gratiæ, necessarijs ad vitanda actualia peccata. Et hac ratione Christus principaliter venit propter tollendum originale, ut tanquam

Quam peritus medicus, radici ægritudinis remedium adhiberet. Tandem ex modo prædestinationis diuine potest hoc explicari: nam sicut intelligimus, peccatum originale prius fuisse in permissione, & præuisione diuina, quam cætera actualia, quæ aliquando fuerunt, vel futura sunt in humana natura, quatenus illud est radix, & veluti causa cæterorum; ita ad prædefinendam nostram redemptionem per Christum, per se solum intelligimus supponi permissionem, & præuisionem originalis peccati: ergo hæc fuit primaria ratio prædestinationis Christi, ut Redemptoris, & in carne passibili, &c. Et ad hoc confirmandum valent omnia, quæ superius sectione 3. adducta sunt.

Ex his colligitur, ex vi illius voluntatis, & decreti, quod Deus voluit redemptionem nostram, Christum venturum ad nos redimendum ab originali peccato, etiam si nullum aliud actuale esset committendum, vel permittendum in humana natura. Probatur ex dictis, quia hoc fuit primum motuum volendi, & prædestinandi redemptionem. Item, quia hæc prædestinatio secundum rationem antecedit permissionem aliorum peccatorum: quin imo stante decreto huius redemptionis, potuisset Deus propter Christum prædestinatum in Redemptorem, vellet tantam gratiam dare hominibus, ut nullum in eis permitteret peccatum actuale: quod clare ostendit, & permissionem aliorum peccatorum fuisse posteriorem, & prædestinationem Christi, ut Redemptoris, non pendere ex futuris peccatis actualibus, sed tantum ex præuisione peccati Adæ, & totius naturæ in ipso.

Obiatio.

Sed contra, quia licet hæc vera sint, considerando præcisè primam illam voluntatem redimendi homines, propter præuisionem originale peccatum, si tamen attendamus totum ordinem diuinæ prædestinationis, & providentiæ circa salutem hominum, & circa permissionem peccatorum actualium, sic videtur ex supradictis sequi, si non fuissent actualia peccata non fuisse futuram redemptionem, quia ita fuerunt connexa hæc in diuina ordinatione, ut sine permissione peccatorum actualium non fuerit redemptio prædefinita. Quod confirmatur, quia adæquatam motuum, propter quod Deus voluit redemptionem, non fuit originale peccatum, sed omnia peccata futura præuisa scientia conditionata, vel absoluta, iuxta diuersas opiniones: ergo deficiente hoc motui ex vi præsentis decreti non fieret Incarnatio. Confirmatur secundo, quia in primo signo, in quo prædestinatus est Christus ut Redemptor, prædestinata est passio eius & mors, quæ in re futura non erat sine peccato interficientium ipsum: ergo saltem illo peccato non existente, non posset manere firmum primum decretum. Respondetur, hæc argumenta habere nonnullam difficultatē, iuxta aliorum opiniones supra tractatas, in nostra vero facile dissolui. Ad argumentum ergo respondetur, concedendo totum quod assumit, in quo nullum est inconueniens, quia nihil aliud est, quam dicere, posita in Deo conditionali præscientia, & toto ordine voluntatis suæ, quæ ordinauit redemptionem permittendo peccata, vel ad executionem, vel ad effectum eius, non fuisse futuram redemptionem, sine peccatis actualibus. Sed inde non fit, primam voluntatem incarnationis fuisse dependentem ab huiusmodi peccatis, seu ab illorum permissione. Ad primam confirmationem, iam supra dictum est, posse esse vnum primum motuum sufficiens, quo posito ponatur voluntas, etiam si alia desint, & nihilominus posse simul cum illo adiungi alia, vel simul, vel posterius ratione, quæ etiam habebant rationem motui, quatenus propter illa vere afficitur, & mouetur voluntas, & si hoc totum vocetur adæquatam motuum, quamuis illud desit, si maneat primum, manebit voluntas, & ita est in proposito.

Responsio.

Ad secundam confirmationem dici possent multa, quæ ad 1. p. q. 14. pertinent. Nunc breuiter dico, non prædixisse Deum absolute, & efficaciter mortem & passionem Christi, quatenus à peccato necessario pendere possunt, nisi supposita permissione, & præuisione peccati.

Solum ergo superest, ut è contrario videamus, verum, si non fuisset peccatum originale, futura autem fuissent actualia (suppono enim durante statu innocentie, potuisse posteros Adæ peccare, sicut peccauit Adam) an in eo casu futura esset redemptio, vel in carne passibili, vel simpliciter iuxta varias sententias. Vbi occurrunt curiosæ illæ interrogationes, quid scilicet facturus esset Deus, si futura essent venialia sine mortalibus? quid, si pauca mortalia, & in paucis hominibus? quid, si multa, & in pluribus aut in omnibus, vel fere in omnibus hominibus essent futura? Quæ omnes intelligendæ sunt de mortalibus: nam sola venialia neque in statu innocentie esse poterant, nec pro illis tollendis CHRISTVS pateretur, cum non auertant à Deo, neque gratiam tollant, per quam potest pro eis sufficienter satisfieri.

Ad illa ergo breuiter dicitur, esse tam incerta, ut vix nobis aliquid possit, vel probabiliter, determinari. Nam si consideremus voluntatem Dei, prout defacto voluit Christum venire in carne passibili, ut nos redimeret à peccatis actualibus, non possumus dicere, ex vi huius voluntatis id fuisse futurum, si peccatum originale non fuisset, quia, ut supra dictum est, omnia peccata actualia, post peccatum Adæ, pendunt à peccato originali, tanquam à radice: ergo & voluntas redimendi ab illis peccatis supponit necessario peccatum originale. Adde, si peccatum originale non fuisset, quamuis alia actualia futura essent, fortasse tamen non hæc ipsa, quæ modo in natura lapsa committuntur: ergo nec voluntas redimendi ab illis esset omnino eadem. Si quis autem dicat, nunc de facto habuisse Deum hunc animum redimendos ab actualibus peccatis, etiam si sola essent, oportet ut aliquo fundamento hoc ostendat. Nam ex primo motui, quo nunc Deus voluit nostram redemptionem, hoc non colligitur, sed potius posset colligi contrarium. Denique, si non loquamus de præsentis voluntate, sed de alia quam Deus habiturus esset, posita illa hypothesi, hanc dicimus non posse fieri, immo nec sufficienti coniectura diuinari. Vnde quamuis possint hinc & inde congruentiæ asserri, mihi verisimilius est, si non fuisset lapsa tota natura, Christum non fuisse venturum passibilem ad redimendos homines, si qui forte peccassent: quia verisimile est, paucos homines, & in paucis peccata fuisse lapsuros: tum propter naturæ integritatem, tum quia pauciores essent occasiones peccandi, & illis posset adhiberi remedium fundatum in Christi merito, & satisfactione proveniente ex amore, non ex dolore aliquo: neque enim decebat, propter paucorum salutem, vel necessitatem, Christi sanguinem effundi. Quod si aliquis fingat, etiam in eo statu maiorem partem hominum fuisse lapsuram per peccata actualia, fortasse pro illis Christum pateretur, & carnem passibilem assumeret: quia esset moraliter fere eadem necessitas, quæ nunc fuit.

Obiici hic solet contra priorem partem, quia Christus ita dilexit singulos homines, & eo affectu passus est pro illis, ut paratus fuerit pro singulis id pati, si vnus tantum illo remedio indigeret. Hunc enim affectum significasse videtur ipse Christus parabola illa, de oue perditâ, & verbis illis: *Gaudium erit in celo super vno peccatore penitentem agente*. Eteüdem agnouisse videtur Paulus, cum ad Galatas secundo dicebat: *Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me*. Et i. Dionys. dem indicatum est in reuelatione facta sancto Carpo, quam refert Dionys. epist. 8. cui Christus Domi-

nms

nus dixit, paratum se esse ad moriendum iterum a pro hominibus, si id opus esset. Respondetur, Primum concedimus, Christum ut hominem habuisse illum affectum erga singulos homines: quod sine dubio credendum est de eximia Christi charitate: ita tamen, ut intelligamus, habuisse illum affectum subditum diuinæ ordinationi: paratus erat enim id facere, si Deus ita ordinasset: nos autem dicimus Deum ad id non fuisse ordinatum, quia non expediebat, & quia charitas ordinem habet: & deinde, quia non fuisset necessarium. Neque hoc derogat beneficio redemptionis, quod singuli debemus agnoscere: quia singuli tam perfecte redempti sumus, ac si pro singulis tantum facta esset redemptio. Et hoc solum indicatum est à Paulo, ut ibi Chrysostomus. & Anselmus notant, & recte indicauit Augustinus. 14. cap. soliloquiorum, & idem significant verba illa Christi, de gaudio, quod sit in cœlo super vnius peccatoris penitentia: quanquam omnis illa perdit, magis totam humanam naturam significat, ut ibi expositores communiter intelligunt, & Hil. can. 18. in Mattheum Greg. hom. 34. in Euangelia. Aug. in id Psal. 8. Oues & boves vniuersas. Reuelatio autem illa, quæ etiam Sancto Petro facta legitur, solum charitatem Christi erga homines ostendit.

ARTICVLVS V.

à Vtrum conueniens fuerit Deum incarnari ab initio mundi.

AD Quintum sic proceditur. Videtur, quod conueniens fuisset, Deum incarnari à principio humani generis. Incarnationis enim opus ex immensitate diuinæ charitatis profectum, secundum illud Ephes. 2. Deus, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus meriti peccatis, conuiuificauit nos in Christo: Sed charitas non tardat subuenire amico necessitatem patienti: secundum illud Proverb. 3. Ne dicas amico tuo, Vade & reuertere: cras dabo tibi, cum statim posis dare. Ergo Deus incarnationis opus differre non debuit, sed statim à principio per suam incarnationem humano generi subuenire.

2. Præterea 1. Timoth. 5. dicitur Christus venisse in hunc mundum peccatores saluos facere: Sed plures saluati fuissent, si à principio humani generis Deus incarnatus fuisset: plurimi enim ignorantes Deum in suo peccato perierunt in diuersis seculis. Ergo conuenientius fuisset, quod à principio humani generis Deus incarnatus fuisset.

3. Præterea, Opus gratiæ non est minus ordinatum, quam opus nature: Sed natura initium sumit à perfectis: ut dicit Boetius libro de consolatio. * ergo opus gratiæ à principio debuit esse perfectum: Sed in opere incarnationis consideratur perfectio gratiæ, secundum illud, Verbum caro factum est: & postea subditur, Plenum gratiæ & veritatis. Ergo Christus à principio humani generis debuit incarnari:

Sed contrariè est, quod dicitur Galat. 4. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege. Vbi dicit glossa. + quod plenitudo temporis est quod prædestinatum fuit à Deo Patri, quando mitteret filium suum. Sed Deus sua sapientia omnia definiuit. Ergo conuenientissimo tempore Deus est incarnatus. Et sic conueniens non fuit, quod à principio humani generis Deus incarnatus fuisset.

Respondetur dicendum, quod cum opus incarnationis principaliter ordinetur ad reparationem humanæ nature per peccati abolitionem, manifestum est, quod non fuit conueniens à principio humani generis ante peccatum, Deum incarnatum fuisse: non enim datur medicina nisi iam infirmis. Vnde ipse Dominus Mat. 9. dicit, Non est opus valentibus

medico, sed male habentibus: non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Sed nec etiam statim post peccatum conueniens fuit Deum incarnari. Primo quidem, propter conditionem humani peccati, quod ex superbia provenerat. Vnde eo modo erat homo liberandus, ut humiliatus recognosceret se liberatore indigere. Vnde super illud Galat. 3. Ordinatus per Angelos in manu Mediatoris, dicit glossa. * Magno Dei consilio factum est, ut post hominis casum non illico Dei filius mitteretur. Reliquit enim Deus prius hominem in libertate arbitrii in lege naturali, ut sic vires nature sue cognosceret: ubi cum desciceret, legem accepit, quia data inualuit morbus, non legis, sed nature vitio: ut ita cognita sua infirmitate, clamaret ad medicum, & gratia quæreretur auxilium. Secundo, propter ordinem promotionis in bonum: secundum quem ab imperfecto ad perfectum proceditur. Vnde Apostolus dicit prima Corinthiaca 15. Non prius quod spirituale est, sed quod animale, deinde quod spirituale. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de cælo celestis. Tertiò, propter dignitatem Verbi incarnati: quia super illud ad Galat. 4. At ubi venit plenitudo temporis dicit glossa. * Quanto maior index veniebat, tanto præconum series longior præcedere debebat. Quarto, ne feruor fidei temporis prolixitate reforesceret: quia circa finem mundi frigeret charitas multorum. Vnde Luca 18. dicitur, Cum filius hominis veniet, putas inueniet fidem in terra?

C Ad primum ergo dicendum, quod charitas non differt amico subuenire, salua tamen negotiorum oportunitate, & personarum conditione. Si enim medicus statim à principio agnitionis medicinam daret infirmo, minus proficeret, vel magis lederet, quam iuuaret. Et ideo etiam Dominus non statim à principio, incarnationis remedium humano generi exhibuit, ne illud contemneret ex superbia si prius suam infirmitatem non cognosceret.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus ad hoc respondet in libro de sex questionibus Paganorum *, dicens questionem secundam, quod tunc voluit Christus hominibus apparere, & apud eos predicari suam doctrinam, quando & ubi sciebat esse, qui in eum fuerunt credituri: his enim temporibus, & his in locis, tales omnes in eius predicatione futuros esse præsciebat, quales non quidem omnes, sed tamen multi in eius

corporali presentia fuerunt, qui nec in eum suscitatis ab eo mortui credere voluerunt. Sed hanc responsum reprobandum idem Augustinus. * in libro de perseverantia dicit: Nunquid possumus dicere Tyrios, & Sidonios talibus apud se virtutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse si fierent: cum ipse Deus attestetur eis quod acturi essent magna humilitatis penitentiam, si in eis facta essent diuinarum illa signa virtutum: Proinde, ut ipse soluens subdit, sicut Apostolus ait: Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei, qui his, quos prauidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus voluit, subuenit, aliis autem non subuenit, de quibus in sua prædestinatione occulte quidem, sed aliud iuste iudicauit: ita misericordiam eius in his, qui liberantur & veritatem in his, qui puniuntur sine dubitatione credamus.

D Ad tertium dicendum, quod perfectum quidem est prius imperfecto, in diuersis quidem tempore, & natura (oportet enim quod perfectum sit, quod alia ad perfectionem adducit) sed in vno, & eodem, imperfectum est prius tempore, et si sit posterius nature. Sic ergo imperfectionem nature humane, duratione præcedit æterna Dei perfectio:

sed sequitur ipsam consummata perfectio eius in vnione ad Deum.

COM-